

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2024/57/-НА-СТА-ТШЗ

ТӨВ АЙМГИЙН СҮМБЭР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН
ГАЗРЫН 2023 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН
ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Зуунмод 2024 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Аудитор Д.Бямбасүрэн

Утас: 70272287 Цахим хаяг: byambasurend@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.audit.mn

АГУУЛГА

---

1. Хараат бус аудиторын дүгнэлт .....
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл .....
3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга.....
  - 3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа .....
  - 3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин .....
  - 3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал .....
  - 3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт .....
4. Аудитын тайлан .....

  - 4.1 Ерөнхий зүйл .....
  - 4.2 Материаллаг байдал .....
  - 4.3 Төрийн хэмнэлтийн хуулийн хэрэгжилт.....
  - 4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал .....
  - 4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт .....
  - 4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал .....

5. Аудитын илрүүлэлт .....
6. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл .....

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

41100, Төв аймаг, Зуунмод сум
Утас: 70272582, Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn
Цахим хаяг: www.audit.mn

2024.02.23 № 01/53
танай _____-ны № _____-т

ТӨВ АЙМГИЙН СҮМБЭР СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН
ДАРГА А.БАДАМДОРЖ ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 04-ны өдрийн Б/01 тушаалаар бүтэц орон тоо 22 байхаар баталж үйл ажиллагааг явуулж ажилласан байна. Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газар нь гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 4 зорилт, хэрэгжүүлэх 33 арга хэмжээтэй баталснаас нийт 82,9 %-тай дүгнэгдсэн байна.

Тайлант онд ахуй үйлчилгээний өргөтгөл засвар 34,100.0 мянган төгрөг, сумын төвийн тохижилт, явган зам 19,800.0 мянган төгрөгөөр, хүүхдийн гадна талбайн тоглоом 29,500.0 мянган төгрөгөөр тус тус хийсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Аудитын гол асуудал гэдэг нь аудиторын мэргэжлийн шийдлээр тайлант хугацааны санхүүгийн тайлангийн аудитад чухал нөлөө үзүүлсэн дараах асуудлууд байна. Үүнд:

- Тайлант онд мөнгөн хөрөнгө данс ХААН банкин дахь арилжааны 5744069324 тоот дансанд 2,000.0 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарсан байна.
- Тайлант онд авлага данс 79,734.1 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.
- Сүмбэр сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн А/141 тоот захирамжаар 136,681.0 мянган төгрөгийн хөрөнгийг данс бүртгэлд тусгасан байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ. Тус санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/ төгрөгөөр /			
Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	78,071,878.16	167,084,168.32
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	0.55	2,000,000.55
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	0.55	2,000,000.55
31210	Төгрөг	0.55	2,000,000.55
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	0.55	2,000,000.55
33	АВЛАГА	265,911.84	80,000,000.00
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	265,911.84	0
33500	Бусад авлага	0	80,000,000.00
33510	Байгууллагаас авах авлага	0	80,000,000.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	77,805,965.77	85,084,167.77
35400	Хангамжийн материал	77,805,965.77	85,084,167.77
35410	Бичиг хэргийн материал	871,000.00	1,011,500.00
35420	Аж ахуйн материал	14,422,700.00	9,347,100.00
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	329,000.00	2,749,000.00
35470	Бусад хангамжийн материал	62,183,265.77	71,976,567.77
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	848,134,508.19	835,040,576.94
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	848,134,508.19	835,040,576.94
39200	Биет хөрөнгө	834,948,508.19	821,854,576.94
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	743,100,087.92	844,600,087.92
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-204,021,049.29	-312,642,929.11
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	243,527,404.00	218,527,404.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-83,378,314.13	-79,124,222.96
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	179,697,525.90	206,138,755.90
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-66,122,098.16	-70,531,139.60
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	42,544,290.47	41,129,130.07
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-34,599,748.69	-35,245,481.73
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	536,275,430.00	536,275,430.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	-535,475,586.64	-536,275,430.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	19,598,944.45	19,545,944.45
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-6,198,377.64	-10,542,972.00
39300	Биет бус хөрөнгө	13,186,000.00	13,186,000.00
39301	Програм хангамж	1,040,000.00	1,040,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,040,000.00	-1,040,000.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	13,186,000.00	13,186,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	926,206,386.35	1,002,124,745.26
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	1,150,000.00	0
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	1,150,000.00	0
41300	Өглөг	1,150,000.00	0
41360	Бусад өглөг	1,150,000.00	0
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	1,150,000.00	0
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	925,056,386.35	1,002,124,745.26
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	925,056,386.35	1,002,124,745.26
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	365,678,073.22	0
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	365,678,073.22	0
51101	Өмч /төрийн/ /ТӨҮГ/	0	365,678,073.22
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	310,946,237.67	388,072,010.08
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	-38,840,072.40	311,003,650.62
51220	Тайлант үеийн үр дүн	349,786,310.07	77,068,359.46
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	248,432,075.46	248,374,661.96
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	926,206,386.35	1,002,124,745.26

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/ төгрөгөөр /			
Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	791,992,352.00	827,545,928.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	385,736,037.00	92,742,800.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	385,736,037.00	92,742,800.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	0	2,000,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	0	2,000,000.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	385,736,037.00	85,043,300.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	0	5,699,500.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	406,256,315.00	734,803,128.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	52,982,115.00	147,375,928.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	34,488,750.00	0
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	18,493,365.00	141,815,249.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	0	5,560,679.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	353,274,200.00	587,427,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	353,274,200.00	498,437,800.00
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	0	88,989,400.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	442,206,041.93	750,424,568.54
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	407,206,041.93	716,368,568.54
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	391,464,050.90	673,605,804.86
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	175,682,925.07	364,833,875.45
210101	Үндсэн цалин	154,238,944.58	248,255,457.79
210102	Нэмэгдэл	16,996,830.64	106,164,798.44
210104	Урамшуулал	0	7,787,560.59
210105	Гэрээт ажлын хөлс	4,447,149.85	2,626,058.63
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	16,810,650.94	45,671,989.03
210201	Тэтгэврийн даатгал	11,238,440.58	30,956,299.03
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,407,497.49	3,703,397.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,119,278.01	3,034,954.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	261,257.72	731,832.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	2,784,177.14	7,245,507.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	32,649,362.79	44,102,680.13
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,327,860.29	6,730,939.13
210302	Түлш, халаалт	27,741,002.50	35,891,241.00
210303	Цэвэр, бохир ус	580,500.00	1,480,500.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	23,044,310.05	28,983,900.00
210401	Бичиг хэрэг	1,560,300.00	2,244,300.00
210402	Тээвэр, шатахуун	18,437,710.05	23,377,850.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,298,800.00	1,497,800.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	1,747,500.00	398,350.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	0	1,465,600.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	144,800.00	5,982,400.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	0	3,610,000.00
210604	Урсгал засвар	144,800.00	2,372,400.00
2107	Томилолт, зочны зардал	3,347,500.00	3,122,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,347,500.00	3,122,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	40,604,152.78	3,456,250.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	38,918,523.33	935,000.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	756,500.00	720,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	400,000.00	1,724,250.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	228,000.00	0
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	301,129.45	77,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	99,180,349.27	177,452,710.25
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	51,029,910.00	27,730,479.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	48,150,439.27	149,722,231.25
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	15,741,991.03	42,762,763.68
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	5,100,000.00	11,881,300.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	5,100,000.00	0
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	0	11,881,300.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	0	30,881,463.68
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	0	30,881,463.68
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	10,641,991.03	0
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	10,641,991.03	0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	35,000,000.00	34,056,000.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	35,000,000.00	34,056,000.00
221001	Их засвар	35,000,000.00	0
222001	Хаагдсан данс	0	33,606,000.00
223001	Хаагдсан данс	0	450,000.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	349,786,310.07	77,121,359.46
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	0	53,000.00
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	0	53,000.00
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	349,786,310.07	77,068,359.46

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/ төгрөгөөр /			
Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	406,256,315.00	736,803,128.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	0	2,000,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	0	2,000,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	0	2,000,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	0	2,000,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	406,256,315.00	734,803,128.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	52,982,115.00	147,375,928.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	34,488,750.00	0
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	18,493,365.00	141,815,249.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	0	5,560,679.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	353,274,200.00	587,427,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	353,274,200.00	498,437,800.00
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	0	88,989,400.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	363,756,314.45	582,475,728.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	363,756,314.45	582,475,728.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	348,014,323.42	539,712,964.32
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	167,903,686.62	365,342,783.00
210101	Үндсэн цалин	139,127,537.20	248,157,202.93
210102	Нэмэгдэл	21,709,629.97	106,164,798.44
210104	Урамшуулал	7,066,519.45	8,394,723.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	0	2,626,058.63
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	21,506,778.46	45,768,420.19
210201	Тэтгэврийн даатгал	14,823,834.25	31,052,730.19
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,692,277.39	3,703,397.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,340,381.91	3,034,954.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	313,348.00	731,832.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,336,936.91	7,245,507.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	32,980,172.79	43,602,680.13
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,375,643.79	6,730,939.13
210302	Түлш, халаалт	28,024,029.00	36,291,241.00
210303	Цэвэр, бохир ус	580,500.00	580,500.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	21,305,500.00	25,615,000.00
210401	Бичиг хэрэг	1,275,600.00	2,000,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	13,215,900.00	16,015,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,504,000.00	2,600,000.00
210405	Хөг хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	5,310,000.00	5,000,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,500,000.00	2,372,400.00
210604	Урсгал засвар	1,500,000.00	2,372,400.00
2107	Томилолт, зочны зардал	3,347,500.00	3,422,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,347,500.00	3,422,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	39,147,130.55	2,650,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	37,798,000.00	1,300,000.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	420,000.00	420,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	400,000.00	400,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	228,000.00	228,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	301,130.55	302,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	60,323,555.00	50,939,681.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	60,323,555.00	50,939,681.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	15,741,991.03	42,762,763.68
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	5,100,000.00	11,881,300.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	5,100,000.00	0
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	0	11,881,300.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	10,641,991.03	30,881,463.68
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	10,641,991.03	30,881,463.68
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	42,500,000.55	154,327,400.00
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	42,500,000.00	152,327,400.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	42,500,000.00	152,327,400.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	42,500,000.00	152,327,400.00
220001	Барилга байгууламж	0	50,000,000.00
221001	Их засвар	3,500,000.00	0
222001	Тоног төхөөрөмж	39,000,000.00	49,500,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	0	1,189,400.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	0	51,638,000.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-42,500,000.00	-152,327,400.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	0.55	2,000,000.00
101	Мөнгө, түүнтэй адилтах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	0.55
20	Мөнгө, түүнтэй адилтах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.55	2,000,000.55

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	365,678,073.22	248,432,075.46	-38,840,072.40	575,270,076.28
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	0	0
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	365,678,073.22	248,432,075.46	-38,840,072.40	575,270,076.28
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	0	0	0
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
7	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0	0	0	0
8	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
9	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	349,786,310.07	349,786,310.07
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	365,678,073.22	248,432,075.46	310,946,237.67	925,056,386.35
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	365,678,073.22	248,432,075.46	310,946,237.67	925,056,386.35
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	57,412.95	57,412.95
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	365,678,073.22	248,432,075.46	311,003,650.62	925,113,799.30
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	-57,413.50	0	-57,413.50
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
17	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0	0	0	0
18	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
19	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	77,068,359.46	77,068,359.46
20	2023 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	365,678,073.22	248,374,661.96	388,072,010.08	1,002,124,745.26

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/ төгрөгөөр /			
Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	588,427,200.00	580,522,655.32
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	487,437,800.00	479,533,255.32
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	474,556,500.00	467,651,955.32
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	329,023,400.00	329,023,400.00
210101	Үндсэн цалин	246,918,000.00	236,284,201.72
210102	Нэмэгдэл	82,105,400.00	82,357,216.65
210104	Урамшуулал	0	7,755,923.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	0	2,626,058.63
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	41,752,800.00	41,326,475.19
210201	Тэтгэврийн даатгал	28,391,900.00	27,965,575.19
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,340,200.00	3,340,200.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,672,200.00	2,672,200.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	668,100.00	668,100.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	6,680,400.00	6,680,400.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	49,707,900.00	43,602,680.13
210301	Гэрэл, цахилгаан	7,800,000.00	6,730,939.13
210302	Түлш, халаалт	41,327,400.00	36,291,241.00
210303	Цэвэр, бохир ус	580,500.00	580,500.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	25,540,000.00	25,540,000.00
210401	Бичиг хэрэг	2,000,000.00	2,000,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	15,940,000.00	15,940,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,600,000.00	2,600,000.00
210405	Хөг хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	5,000,000.00	5,000,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	2,372,400.00	2,372,400.00
210604	Урсгал засвар	2,372,400.00	2,372,400.00
2107	Томилолт, зочны зардал	3,795,000.00	3,422,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,795,000.00	3,422,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,115,000.00	2,115,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	765,000.00	765,000.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	420,000.00	420,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	400,000.00	400,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	228,000.00	228,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	302,000.00	302,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	20,250,000.00	20,250,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	20,250,000.00	20,250,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	12,881,300.00	11,881,300.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	12,881,300.00	11,881,300.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	11,881,300.00	11,881,300.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,000,000.00	0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	100,989,400.00	100,989,400.00
222001	Тоног төхөөрөмж	57,000,000.00	57,000,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	43,989,400.00	43,989,400.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	588,427,200.00	589,427,200.00
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	499,437,800.00	498,437,800.00
320001	Орон нутгийн төсвөөс	499,437,800.00	498,437,800.00
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	88,989,400.00	90,989,400.00
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	0	2,000,000.00
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	88,989,400.00	88,989,400.00
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл□	0	0.55
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл□	0	2,000,000.55
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	45	45
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1	1
610001	Төсвийн байгууллага	1	1
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	22	22
620001	Удирдах ажилтан	5	5
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	9	9
620003	Үйлчлэх ажилтан	3	3
620004	Гэрээт ажилтан	5	5
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	22	22
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	8	8
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	10	10
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	4	4

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	47,569,655.00	97,375,928.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	47,569,655.00	97,375,928.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	42,469,655.00	73,399,009.00
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	-	36,319,383.00
210101	Үндсэн цалин	-	11,873,001.21
210102	Нэмэгдэл	-	23,807,581.79
210104	Урамшуулал	-	638,800.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	-	4,441,945.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	-	3,087,155.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	-	363,197.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	-	362,754.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	-	63,732.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	-	565,107.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	315,900.00	75,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	315,900.00	75,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	-	535,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	-	535,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	42,153,755.00	32,027,681.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	42,153,755.00	32,027,681.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	5,100,000.00	-
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	5,100,000.00	-
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	5,100,000.00	-
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	23,976,919.00
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	23,976,919.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	-	50,000,000.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	-	50,000,000.00
220001	Барилга байгууламж	-	50,000,000.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	52,982,115.00	147,375,928.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	52,982,115.00	147,375,928.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	52,982,115.00	141,815,249.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	-	5,560,679.00

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газар нь Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.1-д “Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг даргын ажлын алба нь Тамгын газар байх бөгөөд доор дурдсан чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ” гэж заасны дагуу 67.1.1-67.1.8-д заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг байна.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газар нь нийтийн үйлчилгээг хуулийн хүрээнд шуурхай хариуцлагатай хүргэж шууд ардчиллын зарчмыг баримталсан, мэдлэг чадварт суурилсан “Тунгалаг нутгийн захиргааны байгууллага” болох зорилт тавин ажилласан байна.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 04-ны өдрийн Б/01 тушаалаар бүтэц орон тоо 22 байхаар баталж үйл ажиллагааг явуулж ажилласан байна. Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газар нь гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 4 зорилт, хэрэгжүүлэх 33 арга хэмжээтэй баталснаас нийт 82,9 %-тай дүгнэгдсэн байна.

Тайлант онд ахуй үйлчилгээний өргөтгөл засвар 34,100.0 мянган төгрөг, сумын төвийн тохижилт, явган зам 19,800.0 мянган төгрөгөөр, хүүхдийн гадна талбайн тоглоом 29,500.0 мянган төгрөгөөр тус тус хийсэн байна.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын даргын удирдлага төсвийн шууд захирагчийн хувьд тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль, тогтоомж, бодлого журамд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Төсвийн тухай хуулийн 4, 8, 10, 12, 23, 24, 28, 30 дугаар зүйл,
- Төрийн албаны тухай хуулийн 10 дугаар бүлэг, 4, 11, 13, 20, 41, 57, 59, 66 дугаар зүйл,
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 3, 8, 46 дугаар зүйл

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна. Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 04-ны өдрийн "Дотоод хяналт, шалгалтын комиссыг шинэчлэн батлах тухай" А/04 тушаалаар томилж Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолын дагуу үйл ажиллагаа явуулж байна.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын дотоод хяналт шалгалтын ажлын хэсэг нь тайлант онд дотоод хяналт шалгалт явуулахаар төлөвлөн улирлаар хяналт шалгалтыг хийж хэрэгжилтийг гарган ажилласан байна.

Тус байгууллагад тайлант онд аймгийн Санхүү хяналт, дотоод аудитын албанаас хяналт шалгалт хийгээгүй байна.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газар 2013 онд батлагдсан 4 бүлэг 71 зүйлтэй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг ашиглаж байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан “Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар”-ын дагуу бэлтгэсэн байна. Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичигт өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 75,918.3 мянган төгрөгөөр буюу 8,2 хувиар нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	/мянган төгрөгөөр/	
		Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө		2,000.0	2,000.0
Авлага	265.9	80,000.0	79,734.1
Бараа материал	77,805.9	85,084.2	7,278.3
Үндсэн хөрөнгө	848,134.5	835,040.6	-13,093.9
Нийт хөрөнгө	926,206.4	1,002,124.7	75,918.3
Өр төлбөр	1,150.0	0	-1,150.0
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	925,056.4	1,002,124.7	77,068.3
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	926,206.4	1,002,124.7	75,918.3

Дээрх хүснэгтээс харахад: Тайлант онд мөнгөн хөрөнгө дансны эцсийн үлдэгдэл

2,000.0 мянган төгрөг байна. Энэ нь ЗДТГ-ын ХААН банкин дахь арилжааны 5744069324 тоот дансанд 2023 оны 7 дугаар сарын 09-нд Тэргүүн-Оюун ХХК-аас соёолон насны морь байны шагналд тушаасан хандиваас шалтгаалжээ.

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 265.9 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 80,000.0 мянган төгрөг буюу төрийн албан хаагчийн орон сууц хүлээн аваагүй 79,734.1 мянган төгрөгийн авлагаар нэмэгдсэн байна.

Бараа материал дансны эхний үлдэгдэл 77,805.9 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 85,084.2 мянган төгрөг буюу 57,672.9 мянган төгрөгөөр нэмэгдэж, 46,784.7 мянган төгрөгөөр хагсагдсан байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны эхний үлдэгдэл 926,206.4 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 1,002,124.7 мянган төгрөг, 75,918.3 мянган төгрөгөөр буюу орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалтаар хийсэн хөрөнгө нэмэгдэж, 35,155.2 мянган төгрөгийн хөрөнгө акталж, 53.0 мянган төгрөгийн хөрөнгө шилжүүлснээс шалтгаалжээ.

Сүмбэр сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн А/141 тоот захирамжаар 136,681.0 мянган төгрөгийн хөрөнгийг данс бүртгэлд тусгасан байна.

Тайлант онд орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 32,300.0 мянган төгрөгийн барилга байгууламж, 19,338.0 мянган төгрөгийн машин тоног төхөөрөмж, орон нутгийн хөгжийн сангийн хөрөнгөөр үнэ төлбөргүй 69,200.0 мянган төгрөгийн барилга байгууламж, 9,000.0 мянган төгрөгийн машин тоног төхөөрөмж хүлээн авч үндсэн хөрөнгө данс нэмэгдсэн байна.

Өр төлбөр дансны эхний үлдэгдэл 1,150.0 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 0 төгрөг буюу 1,150.0 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 1,002,124.7 мянган төгрөг болж 77,068.3 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн нь тайлант үеийн үр дүнгээс шалтгаалжээ.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2023 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг орон нутгийн төсвөөс 493,986.2 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төслийн саналаас 50,000.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэн Төв аймгийн Сүмбэр сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2022 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн 5 дугаар тогтоолоор Засаг даргын Тамгын газрын үйл ажиллагааны зардлыг 498,986.2 мянган төгрөг, шилжих үлдэгдлээс хөрөнгө оруулалтын зардалд 45,000.0 мянган төгрөгөөр нийт 543,986.2 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант оны батлагдсан төсвийг Төв аймгийн Сүмбэр сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 8 дугаар сарын 21-ны өдрийн 01 дүгээр тогтоолоор, 44,441.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж тодотгосон байна. Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 2 хөтөлбөрийн 8 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр орон нутгийн төсвөөс 588,427.2 мянган төгрөгийг бүрдүүлэхээр байна.

Гүйцэтгэлээр орон нутгийн төсвөөс 587,427.2 мянган төгрөгийн санхүүжилт, хандив тусламжийн орлого 2,000.0 мянган төгрөгийг нийт 589,427.2 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 6,904.5 мянган төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Тус байгууллага тайлант онд орон нутгийн төсвийн орлого бүрдээгүйгээс 1,000.0 мянган төгрөгийн санхүүжилт дутуу олгож, хандиваар ирсэн 2,000.0 мянган төгрөг арилжааны банканд зарцуулаагүй үлдэгдлээр байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 580,522.6 мянган төгрөг буюу 98,7 хувьтай байгаа нь үндсэн үйл ажиллагааны зардлын төсвийг 6,904.5 мянган төгрөг зарцуулсантай холбоотой байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	/мянган төгрөгөөр/	
				Зөрүү	Биелэлт
1	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага-үндсэн үйл ажиллагааны зардал	380,906.6	374,002.1	6,904.5	98.2
2	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага-гэрээгээр гүйцэтгэх ажил үйлчилгээ	47,423.7	47,423.7	0.0	100.0
3	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага-баг хорооны үйл ажиллагааны зардал	30,461.2	30,461.2	0.0	100.0
4	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага-ажил олгогчоос олгох тэтгэмжийн зардал	12,881.3	11,881.3	1,000.0	92.2
5	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага- бусад	100,989.4	100,989.4	0.0	100.0
6	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага- орон нутгийн нөөц хөрөнгө зардал	5,000.0	5,000.0	0.0	100.0
7	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага- улсын баяр наадмын зардал	5,000.0	5,000.0	0.0	100.0
8	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага- Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардал	765.0	765.0	0.0	100.0
9	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага- Хур хог хаягдал, орчны бохирдлын зардал	5,000.0	5,000.0	0.0	100.0
	Дүн	588,427.2	580,522.7	7,904.5	98.7

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд орон нутгийн нэмэгдэлд 40,761.3 мянган төгрөг, хагас жилийн мал тооллогын зардалд 1,053.9 мянган төгрөг, төрийн албан хаагчийг орон сууцаар хангах ажлын эцсийн санхүүжилт 100,000.0 мянган төгрөг, барьцаа сангийн төлбөр 3,976.9 мянган төгрөг, төсвийн хүрээнд бий болсон орлого 1,583.8 мянган төгрөг нийт 147,375.9 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлжээ.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газар тайлант онд нэмэлт дансаар орон нутгийн нэмэгдэлд 40,761.3 мянган төгрөг, хагас жилийн мал тооллогын зардалд 1,053.9

мянган төгрөг, төрийн албан хаагчийг орон сууцаар хангах ажлын эцсийн санхүүжилт 80,000.0 мянган төгрөг, төсвийн хүрээнд бий болсон орлого 1,583.8 мянган төгрөг нийт 123,399.0 мянган төгрөгийн зарцуулж, 23,976.9 мянган төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлж үүнээс 3,976.9 барьцаа сангийн мөнгө, 20,000.0 мянган төгрөгийн төрийн албан хаагчийн орон сууцны санхүүжилтийн үлдэгдэл байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.5.3 Төсөл хөтөлбөрийн үе шат, хүрэх үр дүн

Тус төсөл хэрэгжих хугацаанд нийт 2 хөтөлбөрийн 8 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн байна.

Хүснэгт 3. Төсөл хөтөлбөрийн арга хэмжээний хүрэх үр дүн, биелэлт

/мянган төгрөгөөр/						
№	Хөтөлбөр	Хэрэгжих хугацаа	Хүрэх үр дүн	Хэрэгжилтийн явц	Зарцуулах төсөв	Зарцуулсан
1	70106-Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага	2023.01.01-2023.12.31	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага 1 хөтөлбөрийн 7 арга хэмжээ хэрэгжүүлэх	Хөтөлбөрийн хэрэгжилт 99.4%	582,662.2	574,757.7
2	71411- Хүрээлэн буй, орчны бодлого удирдлага	2023.01.01-2023.12.31	Хүрээлэн буй, орчны бодлого удирдлага хэрэгжүүлэх	Хөтөлбөрийн хэрэгжилт 100%	5,765.0	5,765.0
Дүн					588,427.2	580,522.7

3.5.4 Худалдан авах ажиллагааны гүйцэтгэл

Төв аймгийн Сүмбэр сумын худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд 196,019.5 мянган төгрөгөөр бичиг хэрэг, шатахуун, эд хогшил, шуудан холбооны зардлыг шууд худалдан авалтаар, хүүхдийн тоглоомын талбай, ахуй үйлчилгээний засварын 64,700.0 мянган төгрөгөөр харьцуулалтаар тендер зарлахаар төлөвлөсөн байна. Гүйцэтгэлээр 46,469.0 мянган төгрөгийн хөрөнгийг шууд худалдан авалтаар, 64,700.0 мянган төгрөгийн ажил үйлчилгээг харьцуулалтаар тендер зарлаж худалдан авалтыг төлөвлөгөөний дагуу худалдан авах ажиллагааны зохих журмаар хийсэн байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын шатахууны тооцоо бодолтой холбоотой зөвлөмж өгсөн байна.

Аудитыг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Д.Бямбасүрэн гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер О.Амаржаргал, дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2024 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 06/05 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтийг сумын ИТХ-аас баталсан 2023 оны төсвийг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл “дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1,0 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтийг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас батлагдсан 2023 оны төсвийн 544,437.9 мянган төгрөгийн нийт зардлын 1,0 хувиар буюу 5,444.3 мянган төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 75 хувиар буюу 4,083.3 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Тус байгууллага Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор байгууллага авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ байхгүй байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг

стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтэд аудит хийхэд 100%-тай, тендерт шалгарсан болон шалгараагүй оролцогчийн талаарх товч мэдээлэл 1, 5,0 саяас дээших орлогын 12 гүйлгээ, зарлагын 12 гүйлгээг мэдээлснээс, төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулах шийдвэрийн мэдээлэл 2 байршуулж, хугацаа хоцорсон болон байршуулаагүй мэдээл байхгүй байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны эхний хагас жилийн санхүүгийн тайланд завсрын аудит хийгдэж өгсөн 4 зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажилласан байна.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Тус байгууллага 2023 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар төсвийн зарцуулалттай холбоотой 1 төлбөрийн акт, хандив тусламж, төсвийн зарцуулалттай холбоотой 2 албан шаардлага, шилэн данстай холбоотой 1 зөвлөмжийг 100% хэрэгжүүлэн Төв аймгийн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын даргын 2023 оны 6 дугаар сарын 14-ны өдрийн 06/17 тоот албан бичгээр гарган ирүүлсэн байна.

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		/мянган төгрөгөөр/ Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт	1	1,472.7	1	1,472.7	100
Албан шаардлага	1	46,351.5	1	46,351.5	100
Зөвлөмж	1	159,843.6	1	159,843.6	100
Нийт дүн	3	207,667.9	1	207,667.9	100

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Тус байгууллагад дараагийн аудитаар анхаарах асуудал гараагүй байна.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 736,359.2 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад 736,359.2 мянган төгрөгийн алдааг залрууллаа.

1. Тус байгууллага тайлант оны санхүүгийн байдлын тайланд арилжааны банкин дахь мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 2,000.0 мянган төгрөгөөр тайлагнаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-т “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 5.1.3-д жинхэнэ хэрэгжилтийн зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө” гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн “тохиолдсон байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

2. Тус байгууллага тайлант оны мөнгөн гүйлгээний тайлан дахь орон нутгаас болон дээд шатны захирагчаас авсан санхүүжилтийг бөөн дүнгээр 734,359.2 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй тайлагнасан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-т “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 5.1.3-д жинхэнэ хэрэгжилтийн зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө” гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн “тохиолдсон байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

Аудитаар нийт 57,116.6 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрснээс, 10,647.6 мянган төгрөгийн 3 төлбөрийн акт тогтоож, 46,469.0 мянган төгрөгийн 1 зөвлөмж хүргүүллээ.

5.1 Төлбөрийн акт

1.Тайлант онд тус байгууллагын ХААН банкин дахь арилжааны 5744069324 тоот дансанд 2023 оны 7 дугаар сарын 09-нд Тэргүүн-Оюун ХХК-аас соёолон насны морьт байны шагналд 2,000.0 мянган төгрөгийн хандивын үлдэгдэлтэй гарсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, Сангийн сайдын 2012 оны 12 дугаар сарын 21-ний өдрийн 276 дугаар тушаалаар баталсан Төсвийн байгууллагын мөнгөн кассын ажиллагааны журмын 5 дугаар зүйлийн 5.5-д “Төлбөрийн картан дансыг өөрийн орлогыг төвлөрүүлэх, дамжсан гүйлгээ хийх зэрэг төрийн сангаас санхүүжилт авахаас бусад зориулалтаар ашиглахыг хориглоно.”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1-д “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ” гэж

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох” журмын 4.2.3.8-д “Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т заасан бусад нөхцөл байдал үүссэн” гэж заасныг үндэслэн төлбөрийн акт тогтоов.

2. Тайлант онд Төв аймгийн Засаг даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 20-ний өдрийн Б/02 тоот “Төрийн албан хаагчдын ангилал зэрэглэл цалин хөлсийг шинэчлэн тогтоож, орон нутгийн нэмэгдэл олгох тухай” захирамж, Сүмбэр сумын Засаг даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн “Төрийн албан хаагчдын ангилал, зэрэглэл шинэчлэн тогтоож орон нутгийн нэмэгдэл олгох тухай” Б/01 захирамжаар Улс төрийн 4 албан хаагчийн орон нутгийн нэмэгдэлд 8,008.8 мянган төгрөг олгосон зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.3-т “хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1-д “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ”, Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн 489 дүгээр “Тогтоолд нэмэлт оруулж, тогтоолын хавсралтад нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай” тогтоол, 2018 оны 12 дугаар сарын 19-ний өдрийн 382 дугаар “Журам батлах тухай” тогтоол болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох” журмын 4.2.3.8-д “Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т заасан бусад нөхцөл байдал үүссэн” гэж заасныг үндэслэн төлбөрийн акт тогтоов.

1.Тус байгууллага тайлант онд Засаг даргын Тамгын газрын даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 27-ны өдрийн “Урамшуулал олгох тухай” Б/30 тоот Засаг даргын захирамжаар Засаг даргын Тамгын газрын даргын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч нь өөртөө 40% буюу 638.8 мянган төгрөг илүү олгосон байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.3-т “хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1-д “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ” гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох” журмын 4.2.3.8-д “Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т заасан бусад нөхцөл байдал үүссэн” гэж заасныг үндэслэн төлбөрийн акт тогтоов.

5.4 Зөвлөмж

2. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Тус байгууллага тайлант онд аж ахуй нэгж байгууллагаас 46,469.0 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшил тус тус худалдан авсан байна.Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.13-т “Ерөнхий гэрээний дагуу цахим дэлгүүрээс худалдан авах бараа, үйлчилгээг цахим дэлгүүрт байршуулснаас өөр этгээдээс худалдан авахыг хориглоно”.гэсэн заалтыг болон Санхүүгийн тайлангийн аудитын “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Цахим дэлгүүрийн бараанаас худалдан авалт хийж байх.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2024 оны 6 дугаар сарын 10 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс Залруулсан	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
	Тус байгууллага тайлант оны санхүүгийн байдлын тайланд арилжааны банкин дахь мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл тайлагнаагүй байна	1	2,000.0	1	2,000.0			1
Тус байгууллага тайлант оны мөнгөн гүйлгээний тайлан дахь орон нутгаас болон дээд шатны захирагчаас авсан санхүүжилтийг бөөн дүнгээр зөрүүтэй тайлагнасан байна.	1	734,359.2			1	734,359.2	1	734,359.2
Дүн	1	736,359.2	1	2,000.0	1	734,359.2	1	736,359.2

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
ХААН банкин дахь арилжааны 5744069324 тоот дансанд хандив хийснээс үлдэгдэлтэй гарсан байна	1	2,000.0	1	2,000.0				
Улс төрийн 4 албан хаагчийн орон нутгийн нэмэгдэл олгосон зөрчил илэрлээ	1	8,008.8	1	8,008.8				
Засаг даргын Тамгын газрын даргын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч нь өөртөө 40% буюу илүү авсан байна	1	638.8	1	638.8				
Аж ахуй нэгж байгууллагаас тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшил тус тус худалдан авсан байна	1	46,469.0					1	46,469.0
Дүн	4	57,116.6	3	10,647.6			1	46,469.0

Монгол улс, Төв аймаг, Зуунмод сум
6 дугаар баг, Төрийн захиргааны 2 байр
Утас: +976 70272582, +976 70273204
И –мэйл: tuv@audit.gov.mn, Вебсайт: www.audit.mn